

دانشکده بهداشت
قالب نگارش طرح درس ترمی

عنوان درس: مبانی اپیدمیولوژی مخاطبان: کارشناسی فناوری سلامت دانشکده پیراپزشکی

تعداد واحد: ۲ واحد نظری ساعت پاسخگویی به سوالات فراگیر: دوشنبه ۱۰-۱۲

مدرس: دکتر غلامرضا عبدلی

زمان ارائه درس: یکشنبه ۱۰-۱۲ (طول ترم)

نیمسال: نیمسال اول سال تحصیلی ۹۹-۹۸

دروس پیش نیاز: ندارد

هدف کلی درس:

آشنایی دانشجویان با اصول و روشهای اپیدمیولوژی در طراحی و تفسیر مطالعات پزشکی

شرح درس: در این درس دانشجویان ضمن آشنایی با مفاهیم اپیدمیولوژی با مفاهیم سلامت و بیماری از دیدگاه اپیدمیولوژی، انواع میزانهای ابتلا، خام و اختصاصی، غربالگری، بررسی روابط علیتی و تجزیه و تحلیل اطلاعات و تفسیر نتایج در مطالعات اپیدمیولوژیک آشنا خواهند شد.

اهداف کلی جلسات: (جهت هر جلسه یک هدف)

- ۱- آشنایی دانشجویان با مفاهیم و کاربرد علم اپیدمیولوژی و گذار اپیدمیولوژیک
- ۲- آشنایی دانشجویان با اهداف و مدل های اپیدمیولوژی
- ۳- آشنایی دانشجویان با سیر طبیعی بیماری و سطوح پیشگیری
- ۴- آشنایی دانشجویان با شاخص های اندازه گیری وقوع بیماری
- ۵- آشنایی دانشجویان با شاخص های اندازه گیری مرگ و میر
- ۶- آشنایی با نظام مراقبت از بیمارها و گزارش دهی و ارتباط آن با اپیدمیولوژی
- ۷- آشنایی دانشجویان با غربالگری
- ۸- آشنایی دانشجویان با آزمون های تشخیصی و خصوصیات آنها
- ۹- آشنایی دانشجویان با مفاهیم ارتباط آماری و علیت
- ۱۰- آشنایی دانشجویان با طراحی مطالعات پایه در اپیدمیولوژی تحلیلی
- ۱۱- آشنایی دانشجویان با اصول طراحی مطالعات مقطعی
- ۱۲- آشنایی دانشجویان با اصول طراحی مطالعات کوهورت
- ۱۳- آشنایی دانشجویان با اصول طراحی مطالعات مورد-شاهدی
- ۱۴- آشنایی دانشجویان با اصول طراحی مطالعات مداخله ای
- ۱۵- آشنایی دانشجویان با اندازه گیری ارتباط
- ۱۶- آشنایی دانشجویان با انواع خطاها و مخدوش کننده و اثر متقابل
- ۱۷- آشنایی دانشجویان با نقش اپیدمیولوژی در برنامه ریزی و ارزشیابی خدمات

اهداف ویژه به تفکیک اهداف کلی هر جلسه:

جلسه اول

هدف کلی: آشنایی دانشجویان با مفاهیم و کاربرد اپیدمیولوژی و گذار اپیدمیولوژیک

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۱-۱ اپیدمیولوژی را تعریف نماید و موارد استفاده و کاربرد علم اپیدمیولوژی را بیان کند.
- ۱-۲ اپیدمیولوژی بیماریهای واگیر را شرح دهد.
- ۱-۳ اپیدمیولوژی بیماریهای غیر واگیر را شرح دهد.
- ۱-۴ گذار اپیدمیولوژیک و مفاهیم نوپدیدی و باز پدیدی را همراه با مثال شرح دهد

جلسه دوم

هدف کلی: آشنایی دانشجویان با اهداف و مدل های اپیدمیولوژی

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۲-۱ اهداف اپیدمیولوژی را بیان کند.
- ۲-۲ اپیدمی، پاندمی، اسپورادیک و اندمیک را شرح دهد.
- ۲-۳ مدل مثلث اپیدمیولوژی، مدل چرخ و مدل شبکه علیت را توضیح دهد.
- ۲-۴ عواملی را که به نحوی در بروز و شیوع بیماریها موثر است را توضیح دهد.

جلسه سوم

هدف کلی: آشنایی دانشجویان با سیر طبیعی بیماری و سطوح پیشگیری

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۳-۱ تغییرات در شدت بیماریها را همراه با مثال شرح دهد.
- ۳-۲ مراحل مختلف بیماری را توضیح دهد.
- ۳-۳ سطوح مختلف پیشگیری را همراه با مثال توضیح دهد.
- ۳-۴ راهبردهای توصیه شده برای پیشگیری اولیه بیماریها را شرح دهد.

جلسه چهارم

هدف کلی: آشنایی دانشجویان با شاخص های اندازه گیری وقوع بیماری

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۴-۱ انواع کسرها در اپیدمیولوژی را نام ببرد.
- ۴-۲ شاخص های مختلف اندازه گیری وقوع بیماری را نام ببرد.
- ۴-۳ شاخص های مختلف اندازه گیری وقوع بیماری را محاسبه و تفسیر نماید.

جلسه پنجم

هدف کلی: آشنایی دانشجویان با شاخص های اندازه گیری مرگ و میر

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۱-۵ شاخص های مختلف اندازه گیری مرگ و میر را نام ببرد.
- ۲-۵ شاخص های مختلف اندازه گیری مرگ و میر را محاسبه و تفسیر نماید.

جلسه ششم

هدف کلی: آشنایی با نظام مراقبت از بیماریها و گزارش دهی و ارتباط آن با اپیدمیولوژی

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۱-۶ اهداف مراقبت از بیماریها را بیان کند.
- ۲-۶ گزارش دهی بیماریها را یاد بگیرد.
- ۳-۶ ارتباط نظام مراقبت از بیماریها را با اپیدمیولوژی بدانند.

جلسه هفتم

هدف کلی: آشنایی دانشجویان با غربالگری

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۱-۷ غربالگری را تعریف کند و هدف آن را بیان نماید.
- ۲-۷ خصوصیات غربالگری را شرح دهد.
- ۳-۷ انواع غربالگری را توضیح دهد.
- ۴-۷ شرایط شروع یک غربالگری را شرح دهد.
- ۵-۷ اهداف غربالگری را بیان کند.

جلسه هشتم

هدف کلی: آشنایی دانشجویان با آزمون های تشخیصی و خصوصیات آنها

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۱-۸ حساسیت و ویژگی را تعریف کند.
- ۲-۸ با استفاده از فرمول حساسیت و ویژگی را با مثال محاسبه نماید.
- ۳-۸ ارزش اخباری مثبت و منفی را تعریف کند.
- ۴-۸ ارزش اخباری مثبت و منفی را با مثال محاسبه نماید.
- ۵-۸ رابطه بین شیوع و ارزش اخباری را با فرمول بیان کند.
- ۶-۸ قابلیت اطمینان (Reliability) و اعتبار (Validity) را توضیح دهد و رابطه بین اعتبار و قابلیت اطمینان را شرح دهد.

جلسه نهم

هدف کلی: آشنایی دانشجویان با مفاهیم ارتباط آماری و علیت

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۹-۱ رابطه آماری و علیت را توصیف کند.
- ۹-۲ معیارهای سنتی اثبات رابطه علیتی (معیارهای Hill) را نام ببرد.
- ۹-۳ دانشجو با مفاهیم مدرن استنباط علیتی آشنا شود.

جلسه دهم

هدف کلی: آشنایی دانشجویان با طراحی مطالعات پایه در اپیدمیولوژی تحلیلی

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۱۰-۱ انواع مطالعات اپیدمیولوژیک را نام ببرد.
- ۱۰-۲ اثر سن را همراه با مثال در مطالعات اپیدمیولوژیک شرح دهد.
- ۱۰-۳ اثر همگروهی و دوره را همراه با مثال توضیح دهد.
- ۱۰-۴ مطالعه اکولوژیک را همراه با مثال شرح داده و متغیرهای قابل اندازه گیری در این مطالعه را توضیح دهد.
- ۱۰-۵ مغالطه بوم شناختی را شرح دهد.

جلسه یازدهم

هدف کلی: آشنایی دانشجویان با اصول طراحی مطالعات مقطعی

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۱۱-۱ مطالعه مقطعی همراه با مثال را توضیح دهد.
- ۱۱-۲ مراحل مختلف مطالعه مقطعی را توضیح دهد.
- ۱۱-۳ مزایا و معایب مطالعه مقطعی را بیان کند.
- ۱۱-۴ شیوه های جمع آوری در این مطالعه را نام ببرد.

جلسه دوازدهم

هدف کلی: آشنایی دانشجویان با اصول طراحی مطالعات کوهورت

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۱۲-۱ اصول طراحی مطالعه کوهورت را توضیح دهد.
- ۱۲-۲ انواع مطالعه کوهورت را نام ببرد.
- ۱۲-۳ مزایا و معایب مطالعه کوهورت را توضیح دهد.
- ۱۲-۴ تجزیه و تحلیل نتایج در مطالعه کوهورت را توضیح دهد.
- ۱۲-۵ منابع خطا در مطالعات کوهورت را توضیح دهد.

جلسه سیزدهم

هدف کلی: آشنایی دانشجویان با اصول طراحی مطالعات مورد- شاهدی

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۱-۱۳ اصول طراحی مطالعه مورد- شاهدی را توضیح دهد.
- ۲-۱۳ انواع مطالعه مورد- شاهدی را توضیح دهد.
- ۳-۱۳ مزایا و معایب مطالعه مورد-شاهدی را بیان کند.
- ۴-۱۳ همسانسازی در مطالعه مورد- شاهدی را توضیح داده و انواع آن را بیان کند.
- ۵-۱۳ تجزیه و تحلیل نتایج در مطالعه مورد- شاهدی را توضیح دهد.
- ۶-۱۳ منابع خطا در مطالعات مورد-شاهدی را توضیح دهد.

جلسه چهاردهم

هدف کلی: آشنایی دانشجویان با اصول طراحی مطالعات مداخله ای

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۱-۱۴ اصول طراحی مطالعات مداخله ای را شرح دهد.
- ۲-۱۴ انواع مطالعات تجربی یا مداخله ای را توضیح دهد.
- ۳-۱۴ مراحل یا فازهای کارآزمایی بالینی را شرح دهد.
- ۴-۱۴ سوگیری های ممکن در مطالعات مداخله ای را شرح دهد.
- ۵-۱۴ طرح های اصلی مطالعات مداخله ای را توضیح دهد.
- ۶-۱۴ کارآیی یا اثر بخشی را توضیح دهد و فرمول آن را بیان کند.
- ۷-۱۴ تعداد لازم برای درمان را شرح دهد و فرمول آن را بیان کند.
- ۸-۱۴ علت کورسازی و انواع آن را شرح دهد.
- ۹-۱۴ تخصیص تصادفی و انواع آن را توضیح دهد.

جلسه یازدهم

هدف کلی: آشنایی دانشجویان با اندازه گیری ارتباط

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۱-۱۵ روش های اندازه گیری ارتباط را توضیح دهد.
- ۲-۱۵ نسبت خطر با نسبت شانس را مقایسه نماید.
- ۳-۱۵ خطر قابل انتساب مواجهه را همراه با مثال توضیح دهد.
- ۴-۱۵ خطر قابل انتساب جامعه را همراه با مثال توضیح دهد.

جلسه شانزدهم

هدف کلی: آشنایی دانشجویان با انواع خطاها و مخدوش کننده و اثر متقابل

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۱-۱۶ خطای تصادفی را همراه با مثال توضیح دهد.
- ۲-۱۶ خطای سیستماتیک را همراه با مثال شرح دهد.
- ۳-۱۶ سوگیری انتخاب را شرح دهد.
- ۴-۱۶ سوگیری اطلاعات را توضیح دهد.
- ۵-۱۶ خطای طبقه بندی افتراقی را شرح دهد.
- ۶-۱۶ خطای طبقه بندی غیر افتراقی را شرح دهد.
- ۷-۱۶ عامل مخدوش کننده را با مثال توضیح دهد.
- ۸-۱۶ روشهای مقابله با مخدوش کنندگی را شرح دهد.
- ۹-۱۶ اثر متقابل را تعریف نماید.
- ۱۰-۱۶ روش های بررسی اثر متقابل را شرح دهد.

جلسه هفدهم

هدف کلی: آشنایی دانشجویان با نقش اپیدمیولوژی در برنامه ریزی و ارزشیابی خدمات

اهداف ویژه:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- ۱-۱۷ نقش اپیدمیولوژی در برنامه ریزی بهداشتی را توضیح دهد.
- ۲-۱۷ نقش اپیدمیولوژی در ارزشیابی خدمات را شرح دهد.

منابع:

- ۱- اپیدمیولوژی گوردیس.
- ۲- اصول اپیدمیولوژی مازنر

روش تدریس: سخنرانی - پرسش و پاسخ

وسایل آموزشی :

وایت برد - اسلاید power point

سنجش و ارزشیابی

ساعت		سهم از نمره کل (بر حسب درصد)	روش	
در ساعت کلاس	در جلسه کلاس	٪۲۰	تستی و تشریحی	آزمون میان ترم
در سالن امتحانات	پایان ترم	٪۶۰	تشریحی و چند گزینه ای	آزمون پایان ترم
در ساعت کلاس	در جلسه کلاس	٪۲۰	-	حضور فعال در کلاس و انجام تکالیف

مقررات کلاس و انتظارات از دانشجو:

حضور منظم و بموقع در کلاس
شرکت در بحث های گروهی و پاسخ به سوالات مطرح شده در کلاس
خاموش نمودن تلفن همراه در کلاس درس

نام و امضای مسئول EDO دانشکده:
تاریخ ارسال:

نام و امضای مدیر گروه:
تاریخ ارسال:

نام و امضای مدرس:
تاریخ تحویل: ۹۸/۰۶/۳۱

جدول زمانبندی درس اصول و روشهای اپیدمیولوژی

روز و ساعت جلسه: یکشنبه ۱۲-۱۰ (طول ترم)

جلسه	تاریخ	موضوع هر جلسه	مدرس
۱	۹۸/۶/۲۴	۱- آشنایی دانشجویان با مفاهیم و کاربرد علم اپیدمیولوژی و گذار اپیدمیولوژیک	دکتر غلامرضا عبدلی
۲	۹۸/۶/۳۱	۲- آشنایی دانشجویان با اهداف و مدل های اپیدمیولوژی	دکتر غلامرضا عبدلی
۳	۹۸/۷/۷	۳- آشنایی دانشجویان با سیر طبیعی بیماری و سطوح پیشگیری	دکتر غلامرضا عبدلی
۴	۹۸/۷/۱۴	۴- آشنایی دانشجویان با شاخص های اندازه گیری وقوع بیماری	دکتر غلامرضا عبدلی
۵	۹۸/۷/۲۱	۵- آشنایی دانشجویان با شاخص های اندازه گیری مرگ و میر	دکتر غلامرضا عبدلی
۶	۹۸/۷/۲۸	۶- آشنایی با نظام مراقبت از بیماریها و گزارش دهی و ارتباط آن با اپیدمیولوژی	دکتر غلامرضا عبدلی
۷	۹۸/۸/۵	۷- آشنایی دانشجویان با غربالگری	دکتر غلامرضا عبدلی
۸	۹۸/۸/۱۲	۸- آشنایی دانشجویان با آزمون های تشخیصی و خصوصیات آنها	دکتر غلامرضا عبدلی
۹	۹۸/۸/۱۹	۹- آشنایی دانشجویان با مفاهیم ارتباط آماری و علیت	دکتر غلامرضا عبدلی
۱۰	۹۸/۸/۲۶	۱۰- آشنایی دانشجویان با طراحی مطالعات پایه در اپیدمیولوژی تحلیلی	دکتر غلامرضا عبدلی
۱۱	۹۸/۹/۳	۱۱- آشنایی دانشجویان با اصول طراحی مطالعات مقطعی	دکتر غلامرضا عبدلی
۱۲	۹۸/۹/۱۰	۱۲- آشنایی دانشجویان با اصول طراحی مطالعات کوهورت	دکتر غلامرضا عبدلی
۱۳	۹۸/۹/۱۷	۱۳- آشنایی دانشجویان با اصول طراحی مطالعات مورد-شاهدی	دکتر غلامرضا عبدلی
۱۴	۹۸/۹/۲۴	۱۴- آشنایی دانشجویان با اصول طراحی مطالعات مداخله ای	دکتر غلامرضا عبدلی
۱۵	۹۸/۱۰/۱	۱۵- آشنایی دانشجویان با اندازه گیری ارتباط	دکتر غلامرضا عبدلی
۱۶	۹۸/۱۰/۸	۱۶- آشنایی دانشجویان با انواع خطاها و مخدوش کننده و اثر متقابل	دکتر غلامرضا عبدلی
۱۷	۹۸/۱۰/۱۵	۱۷- آشنایی دانشجویان با نقش اپیدمیولوژی در برنامه ریزی و ارزشیابی خدمات	دکتر غلامرضا عبدلی